

Mikko Laitinen: "Paras homma – jos pinna pitää"

Suomalaisille urheilun ystäville Mikko Laitinen tuli tutuksi ennen kaikkea radion urheilutoimittajana ja selostajana. Hänen äänensä kuului vuosikymmenten ajan erityisesti eteläsuomalaisen urheilun ja kotimaisten palloilusarjojen yhteydessä, mutta työnkuva ulottui myös olympialaisiin ja lukuisiin muihin arvokilpailuihin.

Harvempi kuitenkin tietää, että Laitinen valmistui alun perin luokanopettajaksi. Vuonna 1995 hän kertoi Oulun yliopistoon tehdyssä tutkimuksessa *"Radio- tai televisioimittajina työskentelevien luokanopettajien uranvalintamotiivit"* avoimesti siitä, miksi opettajan ura jäi lopulta sivupoluksi ja journalismista tuli elämäntyö.

Toimittajaksi koripallokentän kautta

Laitisen tarinassa ei ollut tarkkaan suunniteltua urapolkua. Valmistuttuaan Heinolan seminaarista vuonna 1969 hän työskenteli väliaikaisena opettajana Lahdessa. Samalla hän valmensi Lahden NMKY koripallojoukkuetta.

Juuri koripallo avasi oven toimitukseen.

Etelä-Suomen Sanomien urheilutoimituksesta pyydettiin ottelun jälkeen tietoja vieraspelistä. Laitinen lupasi tulla toimitukseen kertomaan tapahtumista.

Seuraavalla kerralla hän ehdotti itse:

"Voitteko tehdä jutun... kun voin tehdä jutunkin."

Ajatus miellytti toimitusta. Pian hänelle tarjottiin toimitusharjoittelijan paikkaa, ja vuoden 1970 alussa hän aloitti Etelä-Suomen Sanomien urheilutoimituksessa.

Toimittajan ammatti oli mielessä jo opiskeluaikana

Yllättävää kyllä, Laitinen kertoo haaveilleensa urheilutoimittajan työstä jo Heinolan seminaarissa.

"Muistan ihan selvästi, että sanoin kaverille, että minä alan urheilutoimittajaksi."

Haave oli kuitenkin hyvin epämääräinen.

"Minulla ei ollut hajuakaan siitä, miten ja millä tavalla."

Jälkeenpäin hän arvelee, että kiinnostus kirjoittamiseen oli ollut olemassa jo kouluaikana. Ainekirjoitus sujui hyvin, vaikka muuten hän ei pitänyt itseään erityisen innokkaana opiskelijana.

Opettajaksi lähes sattumalta

Laitisen mukaan opettajankoulutukseen hakeutuminen ei ollut kutsumus.

"Se oli ihan puhdas sattuma."

Hakemuksen Heinolan seminaariin täyttivät käytännössä hänen sisarensa ja lankonsa.

"Minä raapaisin vain nimeni alle."

Sisäänpääsy oli tuohon aikaan vaikeaa, mutta urheilutausta saattoi hänen arvionsa mukaan auttaa valinnassa.

Monipuolinen ura ennen radiota

Ennen siirtymistään radioon Laitinen ehti tehdä paljon muutakin kuin urheilujournalismia.

Etelä-Suomen Sanomissa hän työskenteli urheilutoimittajana, maakuntatoimittajana sekä myöhemmin kotimaan osastolla niin sanottuna poliittisena toimittajana.

Välillä hän siirtyi Lahden NMKY pääsihteeriksi ja valmensi koripalloa päätoimisesti.

Lisäksi hän teki opettajan sijaisuuksia, opetti ammattikoulussa liikuntaa ja kultaseppäkoulussa äidinkieltä.

Monipuolinen tausta näkyy haastattelussa vahvana käytännönläheisyytenä.

Ratkaiseva valinta

Laitinen palasi vielä opettajaksi useaksi vuodeksi.

Samaan aikaan hän kirjoitti Ilta-Sanomiin urheilua freelancerina.

Vähitellen hän huomasi elävänsä kahdessa ammatissa yhtä aikaa.

"Huomasin yksi kaks, että olen kaikki välitunnit puhelimesta."

Jopa oppituntien aikana hän joutui joskus lähettämään juttuja toimitukseen.

Silloin oli tehtävä ratkaisu.

Joko opettaja tai toimittaja.

Juuri tuolloin Yleisradion Lahden aluetoimituksesta tuli puhelu. Kesäpesti radiossa avasi oven, joka ei enää sulkeutunut.

Suora lähetys ei koskaan pelottanut

Laitinen kertoo mielenkiintoisen yksityiskohdan ensimmäisistä radiokesistään.

Monet uudet toimittajat lukivat uutiset etukäteen nauhalle.

Hän ei edes tiennyt sellaisen mahdollisuuden olevan olemassa.

Kun punainen valo syttyi, hän alkoi lukea uutisia suoraan lähetykseen.

Jälkeenpäin hän pitää tätä jopa onnekkana.

Suorat lähetykset eivät koskaan muodostuneet ongelmaksi.

Hänen mielestään siihen vaikutti opettajakoulutus.

"Sehän on yhtä kuin suora lähetys, kun on luokan edessä."

Luokan edessä puhuminen oli ollut erinomaista harjoitusta radion mikroфонia varten.

Opettajan työ oli raskaampaa kuin moni ymmärtää

Vaikka Laitinen valitsi toimittajan työn, hän puhuu opettajista suurella arvostuksella.

Hänen mukaansa moni aliarvioi työn vaativuuden.

"Viiden tunnin päivä opettajana on ihan täysi työpäivä."

Hän korostaa, että luokanopettajalla on kokonaisvastuu lapsista tavalla, jota ulkopuolisen on vaikea ymmärtää.

Siksi hän ei myöhemminkään kokenut voivansa palata luokanopettajaksi vain hetkeksi.

Erilainen opettaja

Haastattelussa Laitinen pohtii avoimesti myös omaa opettajuuttaan.

Hän halusi, että koulussa vallitsisi järjestys, mutta yhtä tärkeänä hän piti sitä, että lapset viihtyvät.

"Koulussa on kaksi tärkeää asiaa. Siellä on kuri, joka takaa työrauhan. Mutta yhtä tärkeää on se, että lapset viihtyvät siellä koulussa."

Jos oppikirja saatiin keväällä valmiiksi, hänen mielestään palkinnoksi voitiin lähteä pelaamaan pesäpalloa.

Kaikki kollegat eivät jakaneet tätä ajattelua.

Laitinen kertoo myös pohtineensa sitä, kuinka erilaisista kodeista tulevat lapset pitäisi ottaa opetuksessa paremmin huomioon.

Toimittajaksi kasvetaan tekemällä

Laitisen käsitys journalismista on hyvin käytännöllinen.

Hänen mielestään toimittajan työ on ennen kaikkea persoonakysymys.

"Toimittajan työ on enemmän tyyppikysymys kuin koulutuskysymys."

Hän muistaa nähneensä korkeasti koulutettuja ihmisiä, joista ei tullut toimittajia, ja toisaalta ihmisiä, jotka oppivat työn nopeasti ilman pitkää akateemista taustaa.

Omalla kohdallaan opettajankoulutuksen suurin hyöty oli esiintymisvarmuus.

Freelancerin vapaus ja epävarmuus

Pitkän uransa Laitinen teki pääosin freelancerina.

Ratkaisua moni piti rohkeana.

Etelä-Suomen Sanomien toimituspäällikkö Jaakko Koskela tiivistä asian lauseeseen, joka jäi pysyvästi mieleen.

"Se on paras homma – jos pinna pitää."

Laitinen kertoo ymmärtäneensä lauseen todellisen merkityksen vasta vuosia myöhemmin.

Freelancerilla ei ole varmaa kuukausipalkkaa.

Jos töitä ei tee, tulojakaan ei tule.

Toisaalta työn suurin etu oli vapaus.

Joinakin aamuina hän saattoi miettiä, lähtisikö tekemään halkoja, laskemaan verkot vai etsimään seuraavaa juttuaihetta.

Silti hän myöntää, ettei puhelimen soidessa ollut helppoa kieltäytyä työstä.

Olisiko hän tehnyt saman ratkaisun uudelleen?

Laitiselta kysytään haastattelun lopussa, jatkaisiko hän toimittajan työtä, vaikka raha ei olisi enää ratkaiseva tekijä.

Vastaus tulee epäröimättä.

"Kyllä minä ilman muuta jatkaisin ja tekisin näitä, mutta silloinhan sitä voisi tehdä ihan harrastuksena."

Ajatus kuvaa hyvin koko haastattelun henkeä.

Opettajankoulutus antoi Mikko Laitiselle esiintymisvarmuutta, ihmistuntemusta ja rohkeutta kohdata yleisö. Varsinainen kutsumus löytyi kuitenkin journalismista, jossa hän sai yhdistää urheilun, kirjoittamisen, puhumisen ja jatkuvasti vaihtuvat työpäivät.

Hänen tarinansa osoittaa, ettei siirtyminen opettajasta toimittajaksi ollut yhden hetken ratkaisu. Se rakentui sattumista, urheilusta, rohkeista päätöksistä ja ennen kaikkea halusta tehdä työtä, jossa jokainen päivä oli erilainen.